

tento případ proto, že tam šlo o pacht hostince, který byl provozován jenom v místnostech a v malém venkovském městě, kdežto v tomto případě jde o kavárnu, která se neprovozuje v místnostech, nýbrž na volných prostranstvích, neboť odvolacím soudem jest zjištěno, že v tomto případě není možno živnost provozovati jenom na volných prostranstvích a že nelze mluvit o tom, že se neprovozuje v najatých místnostech. Právní poměr zůstává týž, ať jde o živnost v malém venkovském městě nebo ve světových lázních. Dovolací soud nemá důvodu odchýliti se od právního názoru, vysloveného v těchto rozhodnutích a proto shledává správným právní posouzení věci odvolacím soudem, že poměr mezi stranami jest chráněn podle § 7 zákona o ochr. náj.

Čís. 8711.

Společenstva výrobní a hospodářská (zákon ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák.).

Přípustnost výplaty až po uplynutí ručební doby vztahuje se jen na ty pohledávky vystupujícího člena, jež jsou podrobeny jeho ručební povinnosti. Vystupující člen má však právo žádati na společenstvu před uplynutím ručebního roku vrácení úsporných vkladů, jež složil u společenstva nikoliv jako jeho člen ke splnění členských povinností, nýbrž jako osoba soukromá, uzavřevší se společenstvem právní jednání.

Stane-li se podle stanov společenstva členův vklad nevypověditelnou stavební zálohou jen, když společenstvo započlo prováděti stavbu vlastního domu členova a k tomu učinilo výdaje, nemohou býti vklady a stavební zálohy, jež se dosud nestaly nevypověditelnými, zařazeny do rozvahy společenstva jako jeho aktiva. Vykolíkovaní stavebního místa a vyhotovení stavebního plánu nelze považovati za započetí stavby.

Jen pohledávka, jež vybudě pro člena podle rozvahy z jeho společenstevního podílu, podléhá ručební povinnosti, nikoliv však to, co složil nikoliv ke splnění společenstevních povinností členských, nýbrž za účelem přesně určeným, k němuž jen těchto peněz mohlo a mělo býti užito.

Vrácení zaplacených příspěvků, k nimž náleží i stavební příspěvky, nemůže požadovati ten, kdo jest dosud členem společenstva.

(Rozh. ze dne 14. února 1928, Rv II 625/28.)

Žalobce přistoupil počátkem roku 1927 k žalovanému družstvu v Brně jako člen, zaplatil dva podíly po 100 Kč, mimo to měsíční členský příspěvek za měsíce březen až srpen 1927 po 20 Kč, měsíční stavební příspěvek po 200 Kč na jeden podíl a dalších 200 Kč, celkem 2.600 Kč. Žalobce dopisem ze dne 22. srpna 1927 ohlásil společenstvu, že vystupuje. Správní rada žalovaného společenstva dopisem ze dne 26. září 1927 vzala to na vědomí s účinností od 1. prosince 1928. Žalobou, o níž tu jde, domáhal se žalobce na žalovaném společenstvu, by mu vrátilo 2.600 Kč a kromě toho 30.000 Kč, jež prý složil u společenstva jako

vklad. Procesní soud první stolice žalobu pro tentokráte zamítl. Důvody: Podle § 23 stanov žalovaného družstva jest vklad člena pokládati za nevypověditelnou stavební zálohu, jakmile společenstvo přikročilo k provedení vlastního domu (domu rodinného) a na to náklad učinilo. Z výpovědí svědků vychází na jevo, že i se žalobcem i s jeho zástupcem bylo opětovně jednáno o přidělení stavebního pozemku, že svědek A. obdržel příkaz, by pro žalobcovu stavbu zhotovil plány a rozpočet, což svědek učinil, jakož i že v této věci byla jedna stavební komise. Z řečeného místa stanov však vyplývá, že předpokladem nevypověditelnosti stavební zálohy jest, by již bylo přikročeno k provedení stavby samé, by byly předsevzaty práce k provedení stavby, za něž pouhé vyhotovení plánů a rozpočtu, jakož i konání stavební komise nemůže býti pokládáno. Soud nemohl tudíž vzíti za prokázáno, že žalované společenstvo přikročilo již k provedení stavby, a nemůže již z důvodu tohoto, i když snad náklad byl učiněn, to, co bylo žalobcem složeno, býti pokládáno za nevypověditelnou stavební zálohu. Soud dospěl k přesvědčení, že žalobní žádost je předčasnou. Podle § 2 stanov jsou prohlášeny i podíly členů i stavební příspěvky a vklady za provozovací jistinu společenstva; stanovy nečiní rozdíl mezi složeným stavebním příspěvkem a zálohou a jest tudíž veškeré tyto částky, dokud jich bylo podle stanov pro účely společenstva upotřebeno a zužitkováno, pokládati za pohledanost člena. Podle § 18 stanov může dojít k výplatě této pohledanosti člena teprve po zániku jeho ručení a § 24 stanov praví dále, že členové ručí svými podíly za splnění závazků převzatých společenstvem až do jejich vystoupení, ještě rok po uplynutí správního roku, v němž došlo ku jejich vystoupení. Žalobcův názor, že se toto usnesení vztahuje jen na podíly členů, nelze sdíleti, ježto § 18 stanov mluví všeobecně o pohledanosti společníků, čímž jsou míněny nejen podíly členů, nýbrž i ostatní členem složené peníze. Ježto není sporným, že žalobce ohlásil vystoupení dopisem ze dne 22. srpna 1927 a ježto podle § 18 stanov vystoupení člena může se státi teprve koncem správního roku, má písemná výpověď v zápětí vystoupení žalobce teprve dnem 31. prosince 1928 a, ježto podle § 24 stanov zaniká jeho ručení teprve rok po uplynutí správního roku, v němž došlo k vystoupení, nastalo vystoupení žalobce teprve 1. lednem 1929 a mohl by tudíž teprve tohoto dne žádati za výplatu své pohledanosti za žalovaným společenstvem. Totéž platí i o stavební záloze i o vkladu, pročez bylo žalobní návrh pro předčasnost toho času zamítnouti. Odvolací soud přisoudil žalobci i 2.600 Kč s úroky ode dne podání žaloby i 30.000 Kč s úroky ode dne složení té které částky. Důvody: Soud první stolice neposoudil podle názoru odvolacího soudu správně stanovy žalovaného společenstva a zaměnil nesprávně pojem »pohledanosti« a pojem »majetek«, dospěv k právnímu závěru, že žalobce může podle §§ 18 a 24 stanov žádati výplatu i stavebního příspěvku i úsporného vkladu teprve po zániku ručení, dnem 1. ledna 1930 a že tudíž žalobní návrh jest předčasný. Zažalovaných 30.000 Kč, složených žalobcem po částkách, jest považovati za úsporný vklad, který byl žalobcem učiněn za tím

účelem, by byla umožněna stavba jeho domu. Jest bez významu, zda žalované společenstvo převzalo peníze jako úsporný vklad, či, jak samo tvrdí, jako stavební zálohu, poněvadž právní důsledky by se nezměnily, ať vklad 30.000 Kč jest vkladem úsporným nebo stavební zálohou, ano jest nesporno, že vklad ten měl sloužiti jen ke stavbě žalobcova domu a nikoliv i ke stavbě jiného domu pro společenstvo nebo pro jiného člena žalovaného společenstva. Vklad není nevypověditelným. Podle § 23 čtvrtý odstavec stanov pokládá se vklad za nevypověditelnou stavební zálohu, jakmile společenstvo přikročilo k provedení vlastního (rodinného) domu a na to učinilo náklad. Poněvadž podle zjištění a právního závěru prvního soudu, k nimž se odvolací soud připojuje, nepočalo žalované společenstvo stavěti dům pro žalobce, nepozměnil se úsporný vklad žalobce v nevypověditelnou stavební zálohu, jejíž účtování by mohlo nastati dostavěním domu, k jehož stavbě pro ukladatele společenstvo již přikročilo. Nepřikročilo-li, jak zjištěno, stavební společenstvo ke stavbě domu pro žalobce, nestal se žalobcův vklad takovou součástíkou majetku společenstva, by žalobce nemohl uplatňovati nárok na jeho vrácení, když pominul účel vkladu. Vklad žalobcův zůstal, poněvadž se nepřikročilo ke stavbě domu pro žalobce, majetkem žalobcovým, svěřeným žalované straně k účelu, který pominul, nestal se pohledaností, připadající k dobru žalobci, kterou mají na mysli stanovy (§ 18, čtvrtý odstavec) a není vázán předpisy stanov o pohledanosti, třebaže se podle § 2 stanov provozovací jistina společenstva skládá i z úsporných vkladů atd. a podle § 26 stanov musí rozvaha vykazovati i úsporné vklady jako pasiva. »Pohledaností« podle § 18 čtvrtý odstavec stanov jest to, co pro člena podle rozvahy vyplývá z poměru společenstevního. To nemá nic společného s nárokem, pohledávkou (vystupujícího) člena na vrácení toho, co bylo placeno k určitému účelu, který pominul a může žalobce již podle všeobecné zásady § 1435 obč. zák. žádati zpět vklady a příspěvky, nenastal-li, jako v souzeném případě, předpoklad složení a poskytování těchto vkladů a příspěvků. Stanovy tomu nebrání a § 23 nařizuje, by polovice úsporných vkladů byla tak uložena, by mohla býti vždy snadno realizována. Totéž, co platí o úsporných vkladech, platí i o stavebních příspěvcích, ano k provedení stavby nedošlo. Poněvadž je nesporno, že žalobce, dav výpověď jako člen, vypověděl i vplacené peníze dopisem ze dne 22. srpna 1927, že žalované společenstvo přijalo dopisem ze dne 26. září 1927 výpověď ke dni 31. prosince 1928 a poukázalo žalobce na § 18 čtvrtý odstavec stanov, podle něhož výplata toho, co má k pohledávání, stane se teprve po zániku ručení a ve stanovách není ustanovena výpovědní lhůta, nemůže žalované společenstvo, jež nepodalo odvolání z rozsudku, pokud jím byla žaloba pro ten čas zamítnuta, odpírati žalobci vrácení úsporných vkladů se zákonnými úroky ode dne uložení a stavebních příspěvků se zákonnými úroky ode dne podání žaloby.

Nejvyšší soud vyhověl dovolání žalovaného družstva potud, že ohledně stavebních příspěvků 2.600 Kč obnovil rozsudek prvního soudu, ohledně úsporných vkladů 30.000 Kč dovolání nevyhověl.

D ů v o d y:

Pokud žalované družstvo s hlediska důvodu čís. 4 § 503 c. ř. s. vytýká, že byla sporná věc posouzena v napadeném rozsudku po právní stránce nesprávně, jest dovolání co do úsporných vkladů 30.000 Kč v nepravu. V tomto směru sdílí dovolací soud věci i zákonu vyhovující důvody odvolacího rozsudku, k nimž odkazuje dovolací vývody. Nelze sice schváliti bezvýhradně právní názor žalobcův, že ustanovení § 76 zákona ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák. slouží výhradně k ochraně věřitelů společenstva s obmezeným ručením, ježto v ustanovení tom upravené ručení není přímým ručením věřitelstvu, nýbrž určuje se jím jen úhradní povinnost členstva proti společenstvu. To však není na újmu právnímu výkladu řečeného ustanovení a ustanovení § 18 čtvrtý odstavec a 24 stanov žalovaného společenstva, že se přípustnost výplaty až po uplynutí ručební doby vztahuje jen na ty pohledávky vystupujícího člena, které jsou podrobeny jeho ručební povinnosti, nikoli na jiné pohledávky, vzniklé mu z jiného důvodu proti společenstvu. Proto neprávem upírá dovolání vystupujícímu členu právo žádati na společenstvu před uplynutím ručebního roku vrácení úsporných vkladů, jež u společenstva složil nikoli jako jeho člen na splnění členských povinností, nýbrž jako soukromá osoba, uzavřevši se společenstvem právní jednání. Tvrzení, že stanovy znají jen »nevypověditelné zálohy stavební«, nemá opory v doslovu stanov, nanejvýš v ustanovení § 23, čtvrtý odstavec, podle něhož se nevypověditelnou zálohou stavební stává členův vklad jen, když společenstvo započne prováděti stavbu vlastního (rodinného) domu členova a k tomu účelu učiní výdaje. Mluví-li se v § 26 pátý odstavec stanov jen o »nevypověditelných« zálohách stavebních, lze tomu rozuměti tak, že vklady a stavební zálohy, které se podle § 23 čtvrtý odstavec stanov dosud nestaly nevypověditelnými zálohami stavebními, nemohou býti zařazeny do rozvahy společenstva jako jeho aktiva. Že vykolikování stavebního místa a vyhotovení stavebního plánu nemůže býti považováno za započetí stavby ve smyslu § 23 čtvrtý odstavec stanov, dovodily správně nižší soudy, ale plyne to i z předpisů stavebního řádu, podle kterých před povolením stavby, jehož podmínkou je předložení stavebního plánu, se stavbou ani nemůže býti započato (§§ 26, 29, 30 až 33 stavebního řádu pro město Brno, Olomouc, Jihlavu, Znojmo a jejich předměstí — zákona ze dne 16. června 1894, čís. 63 z. zák. doplněného nařízenímí místodržitelství ze dne 6. října 1903, čís. 64 z. zák., ze dne 17. září 1904, čís. 66 z. zák. a ze dne 27. června 1910, čís. 51 z. zák. s vyhláškou ze dne 3. října 1894, čís. 80 z. zák.). Uznal-li tedy odvolací soud, že žalobcův vklad svěřený žalovanému společenstvu jest žalobcovým samostatným, k určitému účelu složeným jměním, jehož neprodlené vrácení může býti podle § 1435 obč. zák. požadováno, jakmile zanikl právní důvod, by je příjemce podržel, a uznal-li dále, že tento právní důvod skutečně zanikl, jest tento právní názor odvolacího soudu schváliti. Odvolací soud ostatně správně rozlišuje mezi »pohledávkou« a »jměním« a správně rozeznává, že pohledávkou

podle § 18 čtvrtý odstavec stanov je jen to, co podle rozvahy pro člena z jeho společenstevního poměru vybude, že jen tato pohledávka jest vázána ručební povinností podle § 18 čtvrtý odstavec stanov a § 79 zákona ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák. a že takovou »pohledávkou« není »jmění«, t. j. částka žalobcem složená nikoliv ke splnění společenstevních povinností členských, nýbrž k účeli přesně určenému, k němuž jen této částky mohlo a smělo býti použito. Z těchto úvah jest přisvědčiti odvolacímu soudu, že žalované společenstvo nemůže žalobci upíratí vrácení úsporných vkladů 30.000 Kč. I bylo v tomto směru dovolání jako bezdůvodné zamítnouti. Nelze však souhlasiti s názorem odvolacího soudu, že žalobci nelze upříti ani právo na vrácení zaplacených stavebních příspěvků. Podle § 24 stanov jsou členové povinni, platiti příspěvky a poplatky uvedené v § 2, jak byly stanoveny valnou hromadou, tedy vzhledem k § 15 čís. 3 ve spojení s ustanovením § 25 veškeré v § 2 čís. 1 až 5 naznačené podíly, příspěvky a poplatky, podle druhého odstavce § 24 až do vystoupení ze společenstva. Podle § 18 stanov lze členům vystoupiti jen koncem obchodního roku po předchozí nejméně šestiměsíční výpovědi členství. Ohlásil-li tedy žalobce, jak nesporno, vystoupení dopisem ze dne 22. srpna 1927, měla tato výpověď v zápětí vystoupení žalobce teprve dnem 31. prosince 1928 a žalobce byl, jsa ještě členem, až do konce obchodního roku 1928 povinen, plniti členské povinnosti, zejména platiti na něho připadající příspěvky a poplatky, k nimž patří i stavební příspěvek. Z toho však plyne, že se žalobce nemůže důvodně domáhati vrácení stavebních příspěvků již zaplacených, neboť jest naprosto nemyslitelno, poněvadž by si to odporovalo, by byl žalobce povinen platiti stavební příspěvky i na dále až do konce obchodního roku 1928, zároveň však oprávněn, žádati zaplacené již příspěvky zpět. Jest proto přisvědčiti dovolání aspoň potud, že žalobce, dokud jest členem společenstva, nemůže žádati vrácení zaplacených stavebních příspěvků. Jelikož žalobce v době vydání rozsudku prvního soudu (dne 26. března 1928) byl ještě členem žalovaného společenstva, nepochybil první soud, zamítnuv žalobu co do této části žalobní žádosti pro tentokráte, a nebylo potřebí obíratí se otázkou, zda a pokud přísluší žalobci vůbec nárok na vrácení zaplacených stavebních příspěvků po jeho vystoupení ze společenstva.

Čís. 8712.

Správa pozůstalosti není věcí vykonatele poslední vůle. Jeho působnost jest omezena na to, by dozíral na splnění posledního pořízení a by spolu s dědicem předložil výkaz o splnění poslední vůle.

Podle § 810 obč. zák. nesejde na tom, zda bylo vůlí zůstavitele, by dědic, jemuž byla svěřena správa pozůstalosti, nic z pozůstalosti neobdržel, nýbrž záleží jen na tom, zda dědic přihlásivší se ze zákona k pozůstalosti, své dědické právo dostatečně vykázal.

(Rozh. ze dne 15. února 1929, R I 968/28.)